



અનુપમની હે અમૃતધારા...!

~ સદ્ગુરુ સાધુ પરમ પૂજ્ય અશ્વિનદાદા

‘શ્રી ગુરુઆજ્ઞા મહિમા પર્વ’ અંતર્ગત ગુરુઆજ્ઞા પાલન મહિમાની ગોષ્ઠિ
‘ઉપાસના ધામ’, અમદાવાદ, ૩૦ જૂન ૨૦૨૫

બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજ જેના ઉપર બહુ ભાર આપતા એવું ગઢડા પ્રથમનું દૃઢું : ‘વિવેકી-અવિવેકીનું’ અને ગઢડા પ્રથમનું ૧૬મું : ‘વિવેકનું’ વચનામૃત યુવકમંડળને મુખપાઠ કરવા માટે આપતા. એમાં મુખ્ય મુદ્દો આવે છે : ‘સાર અને અસાર’નો વિવેક. એવો વિવેક જેને આવડી જાય કે, શું લેવાય-શું ના લેવાય, કેવું બોલાય-કેવું ના બોલાય, શું ખવાય-શું ના ખવાય; એનાં શુભ-અશુભ લક્ષણોની પરખ કરીને મારો વિકાસ તો થાય પણ સાથે સાથે સર્વનું શુભ અને મંગલ થાય એવા વિચારોનું વાવેતર થાય ત્યારે એ વ્યક્તિ સમાજમાં એક વ્યક્તિ તરીકે, પોતાના પરિવારમાં એક ગૃહસ્થ તરીકે સારું જીવન જીવી શકે છે.

શાસ્ત્રીજી મહારાજ સ્વધામ થયા પછી યોગીજી મહારાજે ‘શ્રી બોચાસણવાસી અક્ષરપુરુષોત્તમ સંસ્થા’નું સુકાન સંભાળ્યું ત્યારે દેશ નવેનવો આઝાદ થયેલો. ૧૯૪૭માં આપણા દેશને અંગ્રજોની હકૂમત હેઠળથી સ્વતંત્ર કરવામાં આવ્યો ત્યારે યોગીજી મહારાજે આ દેશનું યુવાધન એવા સંસ્કારો સાથે ઊછરે કે જેથી પોતાના પરિવારનું, પોતાના સમાજનું, પોતાના પ્રદેશનું અને પોતાના રાષ્ટ્રનું ગૌરવ વધારી શકે અને એમનામાં શુભ સંસ્કારોનું સિંચન થાય એવી સુંદર પ્રવૃત્તિ બાળમંડળ, યુવકમંડળ, અઠવાડિક સત્સંગસભાના માધ્યમ દ્વારા ચાલુ કરાવી. બધાને નિયમિત રીતે સત્સંગ કરતા કરવા માટે યોગીબાપાએ બહુ જબરજસ્ત દાખડો કર્યો છે. આઝાદીને ૧૦ વર્ષ થયાં છે. નવી હવા, નવી દેશન, નવા મોજશોખ અને નવી રીતભાત સમાજમાં ધીરેધીરે વિસ્તરી રહી છે. સુખી અને સંપન્ન પરિવારો કાંઈક ને કાંઈક નવું નવું દૃષ્ટાંતરૂપે સમાજ સમક્ષ મૂકે છે અને બાકીનો સમાજ એ જોઈને કાં તો મલકાય છે કાં તો

આપણે પણ એવું કરીએ એવી નકલ કરવા માટે હૉશભેર તૈયાર થાય છે. એ સમયમાં યોગીજી મહારાજ આપણાં સૌનાં પરિવાર-જીવન માટેની ચિંતા કરીને કોલેજમાં અભ્યાસ કરવા આવેલા સત્સંગી પરિવારના દીકરા-જશભાઈને સત્સંગ સાથે જોડવા માટેની અઠવાડિક સત્સંગસભા કોલેજ હોસ્ટેલની રૂમમાં શરૂ કરવાની આજ્ઞા કરે છે.

ચાર સત્સંગી પરિવારના જુદી જુદી વિદ્યાશાખાઓમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થી મિત્રોને સ્વામિનારાયણના સત્સંગીની ઓળખાણે બોલાવીને અઠવાડિક સત્સંગસભા શરૂ કરે છે. બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજને હૉશભેર પત્ર લખે છે કે, ‘બાપા ! આપની આજ્ઞા હતી તો અમે અઠવાડિક સત્સંગસભા શરૂ કરી છે, અને અમે ચાર સત્સંગી યુવાનો સભામાં ભેગા થયા છીએ.’ યોગીબાપાની પ્રસન્નતાનો આશીર્વાદ પત્ર આવે છે; અને આજ્ઞા કરે છે કે, ‘૧૧ જણા ભેગા થાય એવી સભા કરો.’

આ આખું વર્ષ આપણે ‘શ્રી ગુરુઆજ્ઞા મહિમાપર્વ’ તરીકે ઊજવવાનું નક્કી કર્યું છે. કોઈ પણ નાનો-મોટો પ્રસંગ હોય, કોઈ પણ સત્સંગનો કાર્યક્રમ હોય એમાં ગુરુની આજ્ઞા, એમનો મહિમા, એમના વચનનો પ્રતાપ, પ્રભાવ અને એમની આજ્ઞાનું પાલન કર્યું તો એના કેવાં રૂડાં પરિણામ મળ્યાં એના અનુભવોની આપણે ગોષ્ઠિ કરવાની છે; એ છે ‘ગુરુઆજ્ઞા પાલનનો મહિમા’.

એ સભા માટે ધીરે ધીરે જશુભાઈસાહેબ સાઈકલ પર નીકળતા. યોગીબાપા એમને એક પત્રમાં આજ્ઞા કરે છે કે, ‘સભાનો દિવસ હોય તો આપણે વિદ્યાર્થીમિત્રોને-જેમ આપણા ઘરે કોઈ રૂડો પ્રસંગ હોય ને આપણે રૂબરૂ જઈને આમંત્રણ આપીએ એવી રીતે બધા યુવકોને જઈને

તમારે આમંત્રણ આપવું કે, આજે સભા છે અને સભામાં જરૂરથી પધારજો !’ હું જ્યારે વલ્લભવિદ્યાનગરમાં અભ્યાસ કરવા માટે આવ્યો ત્યારે મેં જશુભાઈસાહેબને સાંજે કોલેજથી છૂટે એટલે સાઈકલ લઈને મિત્રવર્તુળમાં, સાયન્સ, આર્ટ્સ, કૉમર્સ, એન્જિનિયરિંગ કોલેજોની હોસ્ટેલોમાં, ઓળખીતા-પારખીતા, સાથે હરતાફરતા, આછોપાતળો કાંઈ પણ પરિચય જેમની સાથે થયો હોય એ બધાને જઈને આમંત્રણ આપી આવતા જોયા છે. અને યોગીબાપા એનું ગણિત શિખવાડતા કે, આપણે ૫૦ જણને આમંત્રણ આપી આવીએ, દર સભા વખતે આમંત્રણ આપીએ તો એને એમ થાય કે, આ મને સામેથી કહેવા માટે આવે છે તો લાવો એને સારું લાગે એટલા માટે પણ જઈએ. આપણે સૌ સામાજિક પ્રસંગોમાં સગાં-વહાલાંઓને રાજી કરવા માટે આવી રીતે અનેક કાર્યક્રમોમાં જોડાઈએ છીએ અને જોડાવું જોઈએ. એ જ રીત યોગીબાપાએ જશુભાઈને શિખવાડી.

યોગીબાપાના પત્રો મેં વાંચ્યા છે. સભામાં ૧૧ની સંખ્યા થાય એટલે યોગીબાપા પ્રસન્નતાના આશીર્વાદનો પત્ર મોકલે અને એમ લખે કે, ‘ગુરુ, ૨૫ થાય એવું કરો.’ જશુભાઈસાહેબ તો કોઈ માને છે-કોઈ નથી માનતું, કોઈ આવે છે-કોઈ નથી આવતું, કોઈને આમાં રસ છે કે નહીં, એમ કાંઈ જુએ નહીં, બસ બાપાનું વચન છે ને ? અને પછી તો સાથીદાર મિત્ર વી. એસ. પટેલ મળ્યા કે જેમનું સ્ટુડન્ટ્સ એસોસિયેશનમાં વર્ચસ્વ અને ભણવામાં પણ તેઓ તેજસ્વી. એમની સ્ટાઈલ હતી-ચપટી વગાડીને વિદ્યાર્થીને ઈશારો કરે એટલે પેલો વિદ્યાર્થી પણ એમ સમજે કે જો હોસ્ટેલમાં સુખેથી રહેવું હોય અને સારી રીતે ભણવું હોય તો આ વિદ્યલભાઈ કહે છે એમાં મને કે કમને પણ જોડાઈ જવું.

હોસ્ટેલની રૂમ નાની પડવા માંડી તો કોમન હોલમાં સભા થવા માંડી. એ હોલ નાનો પડ્યો તો તે સમયમાં વલ્લભવિદ્યાનગરમાં શ્રી રામકૃષ્ણ મિશનનું એક કેન્દ્ર હતું અને એનો સત્સંગહોલ હતો. સાહેબદાદાએ ત્યાં જે સ્વામી હતા એમને મળીને વિનંતી કરી કે, ‘અમારે આવી રીતે વિદ્યાર્થીઓને પ્રાર્થનાસભા, અઠવાડિક સભા કરવા માટે આ હોલનો ઉપયોગ કરવો છે.’ તો સ્વામીજી બહુ રાજી થયા. ત્યારે વલ્લભવિદ્યાનગર માત્ર વિદ્યાર્થીઓનું શહેર હતું. વેકેશન પડે તો સ્ટાફ બધો વતનમાં જતો રહે અને વિદ્યાર્થીઓ પણ વેકેશનમાં ગયા હોય. એટલે જીવન જરૂરિયાતની, મોજશોખની જેટલી દુકાનો હતી, એ દુકાનદારોને ઘરાકો જ ના હોય એટલે એમને પણ વેકેશન. તાળું મારીને તેઓ વતનમાં જતા રહે. કારણ કે, વલ્લભવિદ્યાનગરના મૂળ વતની તો કોઈ હતા નહીં. આજુબાજુથી, ધંધો-વ્યાપાર-નોકરી-અભ્યાસને માટે બધા આવતા.

એવા વાતાવરણમાં યોગીબાપા જશુભાઈને આજ્ઞા કરે છે કે, ‘આપણે વેકેશનમાં ઘરે ના જવું. સંસાર, વહેવાર કરનારા બધા ઘણા છે, વેકેશનમાં તમારે વિદ્યાનગર જ રહેવું.’ અને જશુભાઈ સાથે આત્મબુદ્ધિ ને પ્રીતિથી જોડાયેલા વિદ્યલભાઈને એમ થાય કે આ જશુભાઈ એકલા રહેશે તો શું કરશે ? ક્યાં ખાશે ? તો એમની જોડ તરીકે, એમના સાથીદાર તરીકે વિદ્યલભાઈ પણ રોકાતા. જશુભાઈએ યોગીબાપાની આજ્ઞા પાળી, તો જશુભાઈના સાથીદાર તરીકે અને જશુભાઈના વચને વિદ્યલભાઈ, સનંદભાઈ, રતિભાઈ, પૂનમભાઈ, શાંતિદાદા ને હર્ષદદાદા જેવા વિદ્યાર્થીમિત્રોએ પણ યોગીબાપાની આજ્ઞા પાળી.

હમણાં ૧૦મી જુલાઈએ આપણે ગુરુપૂર્ણિમા ઊજવવાના છીએ. પૂર્ણિમા એટલે પૂર્ણ ચંદ્ર, સંપૂર્ણતા. મારા પ્રભુ પૂર્ણ છે, મારા ગુરુ પૂર્ણ છે ! આપણી વૈદિક સંસ્કૃતિનો મંત્ર છે-‘ૐ પૂર્ણમદઃ પૂર્ણમિદં’-પરમેશ્વરનું પરમ તત્ત્વ, પરબ્રહ્મનું પરમ તત્ત્વ પૂર્ણ છે. એનો સાદો ને સરળ ગુજરાતી અર્થ છે કે, પૂર્ણમાંથી પૂર્ણ લઈ લઈએ તો પણ શેષ સ્વરૂપે પૂર્ણ જ વધે. જુદી જુદી સાધના પદ્ધતિઓ છે, ભક્તિના અનેક માર્ગ છે, એમાં વધારે સરળતા માટે સંતોએ જુદા જુદા સંપ્રદાયોના માધ્યમ દ્વારા આપણને ભગવાનની સાથે જોડ્યા છે. જે નામાં જેટલી સામર્થ્ય, જેટલું દૈવત, જેટલી ઉત્સુકતા ને જેટલી તત્પરતા હોય તેટલું લે તો પણ ભગવાન તો ભગવાન જ રહે છે, એમાંથી કશું ઓછું થતું નથી. પરમેશ્વરના પરમ તત્ત્વની આ વાત ઋષિ-મુનિઓએ હજારો વર્ષ પહેલાં લખી. આપણી આખી હિન્દુ પરંપરા એમ કહે છે કે, પ્રભુ સંપૂર્ણ છે અને એટલે સંતોએ-ભક્તોએ પ્રભુને પુરુષોત્તમ કહ્યા છે-શ્રેષ્ઠ પુરુષ કે જે પુરુષોમાં પણ ઉત્તમ છે.

અર્જુને કહ્યું, ‘નષ્ટો મોહઃ સ્મૃતિર્લબ્ધા’. આપણે મોહમાં ને મોહમાં જિંદગી પૂરી કરી દઈએ છીએ. અને આ શ્લોક આપણને એમ કહે છે કે, મોહનો નાશ થઈ ગયો છે. હું આત્મા છું અને તમે પરમાત્મા છો અને મારો ને તમારો મેળાપ થઈ ગયો એ મારા ઉપર બહુ મોટી કૃપા, મારા અહોભાગ્ય કહેવાય ! તો હવે મારે કરવાનું શું ? ‘કરિષ્યે વચનં તવ’-આપ જે કહેશો એમ જ હું કરીશ. તો આ ભાવ આપણા હૃદયને વિશે સ્થિર થાય, દૃઢ થાય. માફ કરતા, જતું કરતા, નમી દઈને મૂકી દેતા જો આપણે શીખી જઈએ તો આપણે ભગવાં વચ્ચે પડેલાં વગરના સાધુ બની જઈએ. કારણ કે, સાધુનો સ્વભાવ છે-સરળતા, સહજતા, સ્વાભાવિકતા. પછી એમણે કશુંય કરવું પડતું નથી, સહજપણે એમના દ્વારા થતું જાય છે, કારણ કે, એમણે એમનું સમગ્ર તંત્ર પ્રભુપ્રીત્યર્થે

અર્પણ કરી દીધું છે. અને એવી અર્પણ કરવાની ભૂમિકા ઉપર આપણે જો પહોંચવું હોય તો આપણે માફ કરી દેવાનું બહુ વલેલું શિખવાનું છે. ‘ક્ષમા વીરસ્ય ભૂષણમ્’ એવું સંસ્કૃતમાં કહેવામાં આવે છે. જ્યારે તમે વેર વાળી શકો, બદલો લઈ શકો, ઈંટનો જવાબ પત્થરથી આપી શકો એવા સામર્થ્યવાન હોવા છતાં પણ વળતું કશું કરવાને બદલે ‘જેવી શ્રીહરિની ઈચ્છા’ એમ માનીને જો જતું કરો, માત્ર જતું કરો એટલું જ નહીં, પણ પ્રભુ કર્તાહર્તા છે એમ માનીને એને સ્વીકારી લો તો જે શાંતિ, જે આનંદ જીવનમાં પ્રાપ્ત થાય છે એ અદ્ભુત અનુભૂતિ છે !

પૂજા, પ્રાર્થના, સેવા, અર્ચના-એ બધું વિધિવિધાન છે અને એનાથી આપણે પ્રભુમય-ગુરુમય થતા જઈએ છીએ, દેવ પડતી જાય છે. ગુરુહરિ સાહેબદાદાએ આપણને ચાતુર્માસના કેટલાક વિશિષ્ટ નિયમો આપ્યા છે. નિયમથી આપણું જીવન નિયમિત બને છે. આપણા ગુરુજનોએ, આપણા પરિવારના વડીલોએ, આપણા સંતો-મહંતો ને આચાર્યોએ આપણને પ્રભુપ્રાપ્તિના જે માર્ગ બતાવ્યા છે એ આપણા જીવનને નિયંત્રિત કરવા માટે નહીં, પણ આપણા જીવનને શિસ્તબદ્ધ ને સંયમી બનાવવા માટેના નિયમો છે. અત્યારે આપણા દેશમાં કેટલા બધા કાયદા કર્યા છે. પોતાના જીવનના રક્ષણ માટે, પોતાના જીવનને શિસ્તમય અને સંયમયુક્ત બનાવવા માટેના ધાર્મિક અને સાંપ્રદાયિક નિયમો પણ છે; જે બહુ આવશ્યક છે. પણ આપણને જેટલું અનુકૂળ આવે, જેટલું થાય એટલું કરીએ છીએ.

સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયને પહેલાં ગુજરાતમાં દર કોઈ નહોતું ઓળખતું, તે આજે તો ભારતભરમાં ને વિશ્વના કેટલાય દેશોમાં સ્વામિનારાયણના સત્સંગીઓ ગૌરવપૂર્વક જીવી રહ્યા છે અને પોતાના ઈષ્ટદેવ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના જીવનસંદેશની સુવાસ ફેલાવી રહ્યા છે. સંપ્રદાયની શોભા એ સંપ્રદાયના અનુયાયીઓ છે. અમારા ભગવાન પુરુષોત્તમ જે અમને મળ્યા એ જ અમારા જીવનમાં સૌથી મોટા છે, એમ કહીએ છીએ પણ ‘મોટા’ માન્યા એટલે ? જેમ કાઠિયાવાડી ભાષામાં કહે છે એમ, ‘તમારું વચન મારા આંખ-માથા પર.’ એ માન્યા કહેવાય, એ સ્વીકાર્યા કહેવાય. તો આપણને આ ચાતુર્માસમાં કેટલીક આજ્ઞાઓ કરવામાં આવી છે તેનાં પાલન કરીએ. ને એમાંય બહુ મહત્વની ને અગત્યની વાત આપણા જીવનના સર્વ પ્રકારના વ્યવહારમાં શ્રી ઠાકોરજી આપણી સાથે રહે. શ્રી ઠાકોરજીના સંબંધે આપણે સૌનોય સ્વીકાર કરતા થઈએ અને આપણા પરિવારના સભ્યોથી એને શરૂ કરીએ. પરિવાર-જીવન એ સત્સંગજીવનનો પહેલો પાયો છે.

નાનાં નાનાં બાળકોની પાછળ આપણે જે કંઈ સમય, શક્તિ અને નાણાં વાપરીએ છીએ એ આપણું બહુ મોટું ઈન્વેસ્ટમેન્ટ છે, એ ઊગી નીકળવાનું છે, એનાં રૂડાં ફળ આપણા પરિવારને, આપણા સમાજને મળવાનાં છે. અત્યારે એ નાના નાના રોપા છે. એમની આસપાસ ઘાસફૂસ કંઈ ઊગી નીકળે એટલે કે કુસંગ-વ્યસન એ ઘાસફૂસ છે, એનું નીંદામણ કરવાનું. અભાવ, અવગુણ, ખટપટ, માથાકૂટની વાતને ખોદીને બહાર ફેંકી દેવાની છે. ભગવાનની કૃપાથી સારા પરિવારમાં આપણને જન્મ મળ્યો, સારું શિક્ષણ મળ્યું, સારા સંસ્કારો સાથે આપણો ઉછેર થયો તો આ સત્સંગ આપણને ગમે છે. ભગવાનની કથા, સંતોની અમૃતવાણીનો આપણને જ્યાંથી લાભ મળે એ લેવાનું આપણે પસંદ કરીએ છીએ, ચૂકતા નથી. એ આપણને આપણા વડીલોએ, આપણાં માતા-પિતાએ આપેલા રૂડા સંસ્કારનું પરિણામ છે. અને પછી તો બીજરૂપ સંસ્કાર ઊછરે છે ને એને એનાં ફળ આવે છે.

ચાતુર્માસમાં આપણે થોડો સ્વાધ્યાય કરીએ. કોઈ પણ સારો ગ્રંથ, ભગવાનનું પુસ્તક કે જેમાં ભગવાનના મહિમાની વાતો આવતી હોય, વર્ણન આવતું હોય, લીલાચરિત્ર આવતું હોય એનું વાંચન કરવું. અને હ્યુમન સાયકોલોજીમાં જો કોઈને રસ હોય તો ‘રામાયણ’ અને ‘મહાભારત’ શ્રેષ્ઠ ગ્રંથો છે. માણસને સમજવો હોય, પોતાની જાતને સમજવી હોય, પોતાના પરિવારનાં સભ્યો ને સમાજ કે જેમાં આપણે રહીએ છીએ એ સમાજને સાચી અને સારી રીતે ઓળખવો હોય તો આ બે બહુ અદ્ભુત ગ્રંથો છે ! મહાભારતની કથામાં, રામાયણની કથામાં આવતાં બધાં પાત્રોને પોતપોતાની ક્વૉલિટી છે અને એમાં જે વિશિષ્ટ ભાવ અને તત્ત્વ છે એ ભક્તિનું છે. આપણે આત્મચિંતનની દૃષ્ટિએ એ ગ્રંથોનો પાઠ કરીએ. ઘણા દર શનિવારે ‘શ્રી હનુમાન ચાલીસા’નો પાઠ કરે છે. દર મંગળવારે શ્રી ગણેશજીના મંદિરે જઈને દર્શન કરે છે. એ બધાની પાછળનું જે વિજ્ઞાન છે, જ્ઞાન છે, અધ્યાત્મ છે એનો આધાર લઈને આપણે એની ઉપર ડગલે ડગલે આગળ વધતા જઈએ.

દરેક સંપ્રદાયમાં ચાતુર્માસ દરમિયાન જુદી જુદી રીતે કાર્યક્રમો થતા હોય છે. આપણે શ્રાવણ માસને વિશેષ મહત્ત્વ આપ્યું છે એટલે કરવા પૂરતું કરીએ એમ નહીં, પણ એને જીવનનો એક ક્રમ બનાવી દઈએ, એની સહજ દેવ પાડી દઈએ. અને મનુષ્ય શરીર એવું છે કે એની દેવ પડી જાય પછી કર્યા વગર રહી ના શકાય. યોગીબાપા એના માટે શબ્દ વાપરતા કે, ‘જેને કથા-વાર્તાનું વ્યસન પડી જાય એની આધ્યાત્મિક પ્રગતિ બહુ જ થાય.’ કારણ કે, ‘હંમેશાં સવળી, સત્ય અને બળભરી વાતો સત્સંગમાંથી જ મળે છે. સાચી, સવળી, સત્ય અને બળ પૂરનારી એવી જે કંઈ વાતો

હોય એનું શ્રાવણ મહિનામાં શ્રવણ કરવું એટલે કે સાંભળવું, મનન કરવું અને નિદિધ્યાસ કરવો તો એનો સાક્ષાત્કાર થઈ જાય, સહજ થઈ જાય, ટેવાઈ જાય, કર્યા વગર રહી જ ન શકાય એવું તંત્ર બની જાય. એના માટે આ ચાર માસ દરમિયાન આપણે એક નાનકડું ડગલું પણ આગળ ભરીએ. એનું અનુસંધાન રાખીને એવું જીવવાની થોડી પોતાની જાત ઉપર પણ ચાનક રાખીએ. આળસ, પ્રમાદ, ગાફલાઈ, જેમ-તેમ, કર્યુ-ના કર્યુ એવી જે ગાફલતા એમાંથી બહાર નીકળી જાગ્રતતા લાવીએ.

ગુરુદરિ સાહેબદાદાની આજ્ઞા છે કે ઓછામાં ઓછું ૩૦ મિનિટનું નામસ્મરણ કરવું. એ મંત્રશક્તિના બળનો પ્રયોગ કે જે આપણામાં ખૂબ ચેતના ને શક્તિ પ્રગટાવે છે. આપણે બધું કરીએ છીએ, પણ આપણને ખબર નથી કે આપણે શ્રી ઠાકોરજી આગળ ઊનનું, કંતાનનું કે દર્ભનું આસન પાથરીને, પલાંઠી વાળીને દરરોજ એક જ ઠેકાણે, એક જ સમયે ને નિયમિત રીતે એક જ મંત્રજાપ કરીએ તો એક એનર્જી આપણામાં પેદા થાય છે. અને એ એનર્જીનું અર્થિંગ ના થઈ જાય એટલે ઋષિ-મુનિઓએ નૉન-કન્ડક્ટર ઊનનું, શણનું કે ઘાસનું આસન વાપરવાનું કહ્યું છે. ‘સ્વાધ્યાય’ બહુ સુંદર શબ્દ છે. સ્વઅધ્યયન અને પોતાની જાતને પોતે પૂછવાનો પ્રશ્ન એને ‘સ્વાધ્યાય’ કહેવાય. ઋષિ-મુનિઓએ કહ્યું છે કે, સ્વાધ્યાય કરવામાં કદી પ્રમાદ કરશો નહીં. પ્રમાદમાં કેટલું બધું ચાલ્યું જાય છે. ‘સમજ સમજ નર મૂઢ અજ્ઞાની, કાળ નિકટ ચલી આત’ સદ્ગુરુ બ્રહ્માનંદ સ્વામીએ આપણને ટકોર કરી છે. આપણને ‘મૂઢ’ અને ‘અજ્ઞાની’નું બિરુદ આપ્યું છે. પણ આપણે આપણી જાતને ડાહ્યાને સમજી માનીએ છીએ.

શ્રી ગુરુનું પૂજન કરવા માટે ગુરુગાદીના સ્થાને ૧૦મી જુલાઈ, ગુરુવારે ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવમાં જરૂરથી પધારશો ! હિન્દુ પરંપરામાં ગુરુપૂજન-ગુરુપાદુકા પૂજનનું માહત્તમ્ય છે. ગુરુની આજ્ઞાનું પાલન કરીએ અને ગુરુની રુચિ, અભિપ્રાય, સિદ્ધાંત અને રહસ્યને આત્મસાત્ કરવા માટે તેઓએ બતાવેલા માર્ગે તેઓની પાછળ પાછળ તેઓ જે માર્ગે ચાલ્યા એ માર્ગને અમે અનુસરીએ.

એના પછી તરત આવે છે બળેવનું-રક્ષાબંધનનું પર્વ. બહેનનો નિર્વ્યાજ પ્રેમ, ભાઈનું સર્વ પ્રકારે મંગલ થાય એવી હૃદયથી ઈચ્છા અને સામે ભાઈપણાદર્ષ-ઉદ્ઘાસથી બહેનને કંઈક યથાશક્તિ ભેટ ધરે, આ જે આપણા સાંસારિક નાતા, આપણા દેહના સંબંધો; એને દિવ્ય બનાવવાનાં પર્વો આપણી ઋષિ સંસ્કૃતિએ આપણને આપ્યાં છે. એની કરવા ખાતર ઉજવણી ના કરીએ, કરવું પડે એવા કોઈ દબાણથી ના કરીએ, પણ હૃદયના સાચા ભાવથી, પ્રામાણિક થઈને ભગવાનની ભક્તિ

કરીએ. એવી ભક્તિ આપણને સૌનેય ફળે અને ગુરુની આપણા ઉપર કૃપા થાય તેવી પ્રાર્થના કરીએ.

ચાતુર્માસના નિયમોમાં કહ્યું છે એમ અઠવાડિક સત્સંગસભા, અડધો કલાકની ધૂન, ‘વચનામૃત’ ને ‘શ્રી સ્વામીની વાતો’ સદ્ગ્રંથોનું વાંચન, અધ્યયન, સ્વાધ્યાયની નિયમિત ટેવ પાડી દઈએ. આદરણીય સદ્ગુરુ સાધુ પૂજ્ય રજનીભાઈને યાદ કરું તો, મેં એમને બહુ નજીકથી જોયા છે. એમની સાથે અમદાવાદનાં ઘરોમાં પધરામણીઓ કરી છે. રાત્રે ૧૦, ૧૧, ૧૨ વાગ્યે પધરામણીમાંથી પાછા આવે, પણ આજનું નિયમનું ‘વચનામૃત’ વાંચવાનું બાકી રહી ગયું હોય અને બીજા ભાઈભાંડુઓ બધા સૂઈ ગયા હોય તેથી જો લાઈટનું અજવાળું કરે તો જાગી જાય, બીજાને ખલેલ પડે. એટલે કબાટની અંદરની લાઈટ ચાલુ કરી, એની ઓથે બેસીને એ નિયમનું ‘વચનામૃત’ વાંચીને પછી જ આરામ કરવા માટે જાય. એવા સાધુ નિયમબદ્ધ અને સંયમપૂર્વક આપણી વચ્ચે જીવી ગયા. એમનો જન્મદિવસ ઊજવીએ, એમનાં મહિમા ને ગુણગાનની વાતો કરીએ, પણ એમાંથી એક છાંટો પણ જો આપણે આપણા જીવન માટે લઈએ નહીં તો એ બધું શિષ્ટાચાર ખાતર કરવાનું કર્યું એવું થાય.

આપણે થોડી ગંભીરતાથી સત્સંગ કરતા શીખીએ, એને સોશલ ના બનાવી દઈએ. આ કોઈ સામાજિક મેળાવડો નથી, અહીં તો ભગવાનના મરજીવા બધા ભેગા થઈને રૂડા સંકલ્પ કરે છે. તો ધર્મની બાબતને થોડી ગંભીરતાથી લઈએ અને તો જ આપણાં સંતાનોમાં એના સંસ્કાર ઊતરશે. મંદિરે આવીએ ત્યારે ઈષ્ટદેવની મૂર્તિ સામે બે હાથ જોડીને પ્રાર્થના કરીએ કે, પ્રભુ મને પ્રામાણિક બનાવજો. ભક્તિમાં કોઈ પણ પ્રકારનો દંભ ના ભળે, હું સાચા ભાવથી ભક્તિ કરું. અને જ્યારે ખરેખરો પ્રેમ થાય છે ત્યારે પ્રેમ એ કોઈ પ્રદર્શનની ચીજ નથી-પ્રેમ એ તો એમના માટે જીવી જવાનું વ્રત છે. આપણે આ બધા શબ્દોને સારી રીતે સમજીએ.

પ્રભુભક્તિ માટે ‘તન, મન, ધન પ્રભુનાં ચરણોમાં...’ ભજન તો આપણે ગાઈએ છીએ. તનથી પ્રભુ આપણને તંદુરસ્ત રાખે, મનથી આપણને પ્રસન્ન રાખે, ધનથી ખૂબ સમૃદ્ધ બનાવે પણ સાથે સાથે સંતુષ્ટ રાખે અને સાધુ-સંતોના સમાગમથી, સત્સંગથી સત્કાર્યોમાં વાપરવાની આપણને સદાય પ્રેરણા મળતી રહે. અમે અમારા મનને ભગવદ્ભાવમાં નિમગ્ન રાખીએ, ભગવાન સાથે-ભગવદ્પ્રવૃત્તિ સાથે, સર્વનું ભલું થાય તેવી ભાવના સાથે જોડાયેલું રાખીએ એવી મંગલ પ્રાર્થના શ્રી ગુરુચરણે-શ્રી પ્રભુચરણે ધરીએ છીએ.

સર્વને ભાવભર્યા જય શ્રી સ્વામિનારાયણ !

